

Naturstyrelsen Bornholm
Ekkodalsvejen 2
3720 Åkirkeby

Att. Dorte Bugge Jensen

Miljøvurdering og Plan
J.nr. 2024 - 28394
Ref. nicgr
Den 12. December 2024

OBS: Vi arbejder i øjeblikket på at få ændret til vores nye styrelsesnavn alle steder i vores kommunikation. Væsentlige dele af Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen er blevet til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Styrelsen hører under Ministeriet for Grøn Trepert.

Afgørelse om, at genetablering af naturlig hydrologi på Naturstyrelsens arealer Øster Borregårdsskov ikke er omfattet af krav om miljøvurdering

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV), som tidligere var en del af Miljøstyrelsen, har den 25. april 2024 via Bornholms Regionskommune modtaget jeres ansøgning om genetablering af naturlig hydrologi i Øster Borregårdsskov. Projektets formål er at skabe gode forhold for naturgenopretning af urørt skov.

Afgørelse

SGAV har på baggrund af en screening vurderet, at projektet ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke er omfattet af krav om miljøvurdering. Afgørelsen er truffet efter § 21 i miljøvurderingsloven¹.

Afgørelsen er ikke en tilladelse, men alene en afgørelse om, at projektet ikke skal gennemgå en miljøvurderingsproces. Bygherre har ansvar for at indhente eventuelle nødvendige tilladelser og dispensationer for at realisere projektet.

Screeningen er gennemført med udgangspunkt i det projekt, som er beskrevet i ansøgningen og på baggrund af de miljømæssige forudsætninger, som er gældende på screeningstidspunktet.

Hvis projektet ændres, er bygherre forpligtet til at ansøge igen med henblik på at få afgjort om ændringen er omfattet af krav om miljøvurdering.

¹ Miljøvurderingsloven. (LBK nr. 4 af 03/01/2023). *Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)*. Miljø- og Ligestillingsministeriet. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/4>

Afgørelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, jf. miljøvurderingslovens § 39.

Sagens oplysninger

Ansøgningen er indgivet i henhold til § 18 i miljøvurderingsloven. Ansøgningen er fremsendt til SGAV, som varetager kommunalbestyrelsens opgaver og beføjelser for anlægget, jf. §3, stk. 1, nr. 1 i miljøvurderingsbekendtgørelsen², da staten er bygherre. Det ansøgte projekt er omfattet af bilag 2, pkt. 10.f i miljøvurderingsloven omhandlende *"Anlæg af vandveje, som ikke er omfattet af bilag 1, kanalbygning og regulering af vandløb"*.

Sagens dokumenter omfatter bygherres ansøgning (bilag 1), screeningsnotat (bilag 2), kortbilag (bilag 3 og 4) og bygherrers supplerende oplysninger (bilag 5).

1. Projektbeskrivelse og baggrund

Projektet er beliggende i landzone. Selve projektområdet er beliggende på matrikel 103as, Rutsker og 19c, Rutsker, som ejes af Naturstyrelsen (herefter benævnt bygherren). Selve anlægsarbejdet berører alene matrikel 103as. Nærmeste beboelse ligger ca. 160 m øst for projektområdet og ca. 190 m fra anlægstiltagene på Stenløsevej, 3770 Allinge. Projektområdet dække hele området, hvor der er lavet hydrologiske analyser, mens selve anlægstiltagene kun berører kun en mindre del af projektområdet. Se oversigtskort med projektområdet i Figur 1 nedenfor.

² Miljøvurderingsbekendtgørelsen. (BEK nr. 806 af 14/06/2023). *Bekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter*. Miljø- og Ligestillingsministeriet. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/806>

Figur 1. Oversigt over projektområdets placering på Bornholm (projektområdet er angivet med en rød streg). Kilde Naturstyrelsen.

Hydrologiprojektets formål er, at sikre en mere hensigtsmæssig og naturlig hydrologi i urørt skov. Genetablering af naturlig hydrologi i projektområdet sker som en del af realiseringen af den politiske beslutning om mere urørt skov på statens arealer og er omfattet af forvaltningsplan Nordbornholm, som har været i offentlig høring fra 15. 12.2023 til 1.03.2024. Den endelige plan er under udarbejdelse. Hydrologiprojektets formål er således at sikre en mere hensigtsmæssig og naturlig hydrologi i urørt skov.

Projektet omfatter tilkastning af grøft, samt øvrige tiltag (se nedenfor), som skal genskabe naturlig hydrologi i et område i Østre Borregårdsskov. I Figur 2 er vist kort med de konkrete tiltag i projektet. De konkrete tiltag omfatter tilkastning af grøft på en ca. 211 m strækning, fjernelse af én ca. 5 m rørunderføring og udjævning af grøft til terræn på ca. 10 m strækning (se Tabel 1).

Tabel 1. Oversigt over planlagte tiltag i projektet

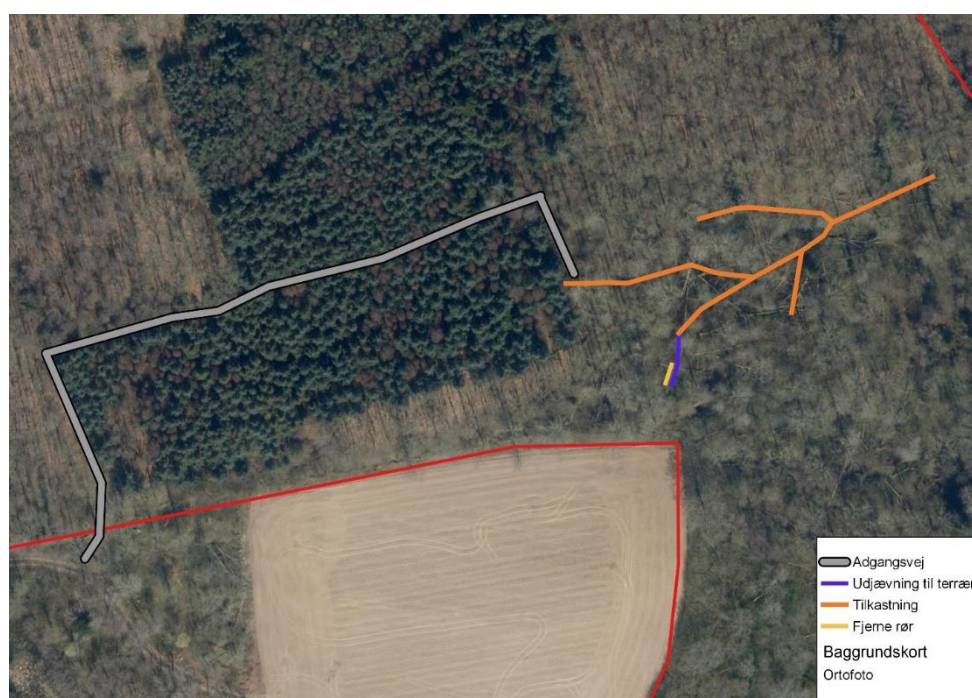
Meter grøft lukket	Udplaning af grøft til terræn	Rørunderføring
211 m	Ca. 10 m	5 m fjernes

Anlægsarbejdet udføres udelukkende i skoven på Naturstyrelsens areal.

Grøfterne er formentlig i sin tid gravet for at aflede vand fra nabomarken mod syd, og sidegrøfterne har suppleret med afvanding i forbindelse med skovdyrkning. Bygherre har siden indførsel af naturskogsstrategien i 1992 ikke vedligeholdt grøfterne, og arealet er udlagt med selvsået skov af ask, rødell, vortebirk, hassel og kirsebær, hvor der har været foretaget plukhugst og stævning.

1.1 Midlertidige adgangsvej

Det eksisterende kørespor i granbevoksningen, vil blive brugt som adgangsvej ind til projektområdet. Der vil blive skabt arbejdsadgang for maskinerne ved at fælde få buske og mindre træer langs med de grøfterne (Figur 2). Gamle træer og træer med hulheder og råd fældes ikke.

Figur 2. Oversigtskort over projektområdet med hydrologi-indsatser og angivelse af adgangsvej til projektområdet. Kilde Naturstyrelsen.

1.2 Anlægsaktiviteter

Projektet omfatter tilkastning af en hovedgrøft på ca. 92 m og tre sidegrøfter på hhv. ca. 43 m, 18 m og 58 m, hvilket fører til en samlet grøftelukning på i alt ca. 211 m. Herudover vil en rørlagt del af hovedgrøften blive gravet op og røret bortskaffet til godkendt modtageranlæg.

Ved tilkastning anvendes tidligere oprenset materiale, der ligger langs grøftekanterne (balker). Balkerne udgør det eneste anvendte materiale. Det vurderes, at der skal bruges ca. 95 m³ jord til at lukke grøfterne. Grøfterne lukkes i fuld længde, så langt materiale rækker og ellers med propper, der er så lange som muligt. Grøften nærmest marken mod syd bliver planlagt gradvist ud til terræn for at sikre, at der ikke sker opstuvning af vand, der hindrer afvandingen fra naboens mark. Grøftelukningerne foretages nedstrøms og op i systemet.

Der anvendes én maskine med et lavt marktryk. Arbejdet består i at skrabe jorden fra balkerne ned i grøften. Der køres ikke i grøfterne i forbindelse med anlægsarbejdet.

2. Realisering og varighed

Projekttiltagene er engangstiltag og udføres i perioden august til september 2025 og planlægges gennemført i dagtimerne med en varighed af ca. 2 uger i alt. Anlægsarbejdet finder kun sted i dagstimerne inden for normal arbejdstid, som er hverdage, mandag til fredag mellem kl. 07.00-19.00 og lørdage kl. 08.00-17.00., jf. Bornholms Regionskommunes *Forskrift for visse miljøforhold ved midlertidige bygge- og anlægsarbejder i Bornholms Regionkommune*³.

3. Vurdering

SGAV har på baggrund af ansøgningsmaterialet vurderet, at projektet ikke vil medføre en væsentlig indvirkning på miljøet, og derfor ikke kræver udarbejdelse af en miljøvurdering. Dette er uddybet og begrundet nedenfor.

4. Vandforekomster

Projektets påvirkninger på alle direkte og indirekte berørte vandområder har betydning for, hvorvidt der kan ske tilstandsforringelser eller manglende målopfyldelse for målsatte vandområder, jf. rammerne for beskyttelse af danske vandområder i gældende vandområdeplan for 2021-2027 og indsatsbekendtgørelsen⁴.

4.1 Aktiviteter der kan påvirke vandforekomster

Bygherre oplyser, at projektområdet afvander til det målsatte vandløb Kampeløkke Å, og at anlægsarbejdet potentielt kan påvirke vandløbet og dets kvalitetselementer, mens grundvandsforekomsterne potentielt kan blive påvirket i driftsfasen som følge af ændrede afstrømningsforhold. Der er ikke risiko for mobilisering eller frigivelse af miljøfarlige stoffer, da området ikke tidligere har været anvendt til landbrugsdrift, eller på anden måde påvirket af udledning af miljøfarlige forurenende stoffer.

³ Bornholms Regionskommune. (2023). *Forskrift for visse miljøforhold ved midlertidige bygge- og anlægsarbejder i Bornholms Regionkommune*.

<https://www.brk.dk/Borger/Havneogveje/Havne/Documents/Affaldsplaner/Forskrift%20for%20visse%20miljøforhold%20ved%20midlertidige%20bygge-%20og%20anlægsarbejder.pdf>

⁴ Indsatsbekendtgørelsen. (BEK nr. 797 af 13/06/2023). *Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter*. Miljø- og Ligestillingsministeriet.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2023/797>

4.1.1 Grøftelukning og fjernelse af rør

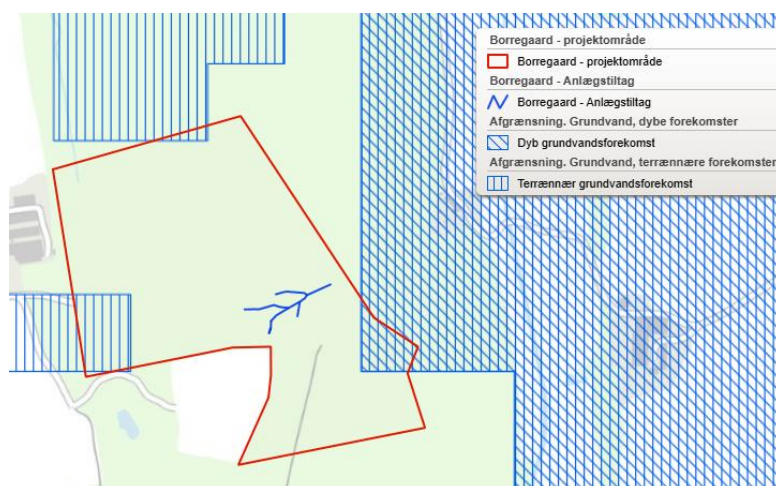
Bygherre oplyser, at smådyr, fisk, vandplanter og alger potentielt kan påvirkes af tilførsel af sediment og næringsstoffer, som hvirvles op ved jordarbejdet ifm. grøftelukning og opgravning af rør. Der er ikke direkte hydrologisk forbindelse mellem grøfterne og Kampeløkke Å, ligesom at røftelukningerne sker nedstrøms og op i systemet, hvilket mindsker sedimenttransport til det målsatte vandløb. Dette behandles yderligere i afsnit 4.3 Målsatte vandløb.

4.2 Grundvand

Grundvandsmagasinerne opdeles i tre typer; terrænnære, regionale og dybe. Der er ingen regionale grundvandsforekomster inden for projektområdet, men projektområdet ligger inden for 1 terrænnær og 1 dyb grundvandsforekomst (Tabel 2). Miljømål for grundvandsforekomsterne er god kvantitativ tilstand og god kemisk tilstand. Begge grundvandsforekomsterne er både i god kvantitativ og kemisk tilstand. Som det fremgår af Figur 3 nedenfor, overlapper den del af projektområdet, hvor der arbejdes, ikke med de 2 grundvandsforekomster som projektområdet berører.

Tabel 2. Oversigt over grundvandsforekomster, inden for projektområdet samt deres tilstand.

Grundvandsforekomst	Kvantitativ tilstand	Kemisk tilstand
Terrænnær, DK301_dkmb_1799_uu	God	God
Dyb, DK301_dkmb_1822_uu	God	God

Figur 3. Kort over projektområdet, med anlægstiltag og grundvandsforekomster.

Bygherre vurderer, at der i anlægsfasen i forbindelse med grøftelukningerne ikke vil ske påvirkning af grundvandsforekomsterne, da arbejderne i anlægsfasen ikke har en indflydelse på vandets næringsindhold eller nedsivning i jorden. Arbejdet medfører ikke midlertidige eller permanente grundvandssænkninger, og det produceres ikke spildevand i forbindelse med arbejdet.

Bygherre oplyser, at vandet på grund af hydrologitiltagene i den efterfølgende driftsfase, vil tage længere ophold inden for projektområdet. Det vurderes, at de

ændrede afstrømningsforhold vil øge nedsivningen til grundvandet lokalt og dermed udgøre en positiv påvirkning af grundvandsforekomstens kvantitative tilstand.

Der arbejdes kun i en lille del af skoven, hvorfor påvirkningen er meget lokal og begrænset til området omkring den midlertidige adgangsvej og området hvor grøfterne ligger. Området hvor projektet skal etableres har været skov i over 100 år. Jorden har ikke været sprøjtet eller gødet, og der har dermed ikke ophobet næringsstoffer eller miljøfarlige forurenende stoffer i skoven. Der vil ligeledes ikke ske ændring i mængden, oplandet eller sammensætningen af det vand, der kommer ind fra marken syd for projektområdet. De mere våde forhold kan medføre en øget denitrifikation, og dermed mindre nedsivning af kvælstof til grundvandet til gavn for den kemiske tilstand.

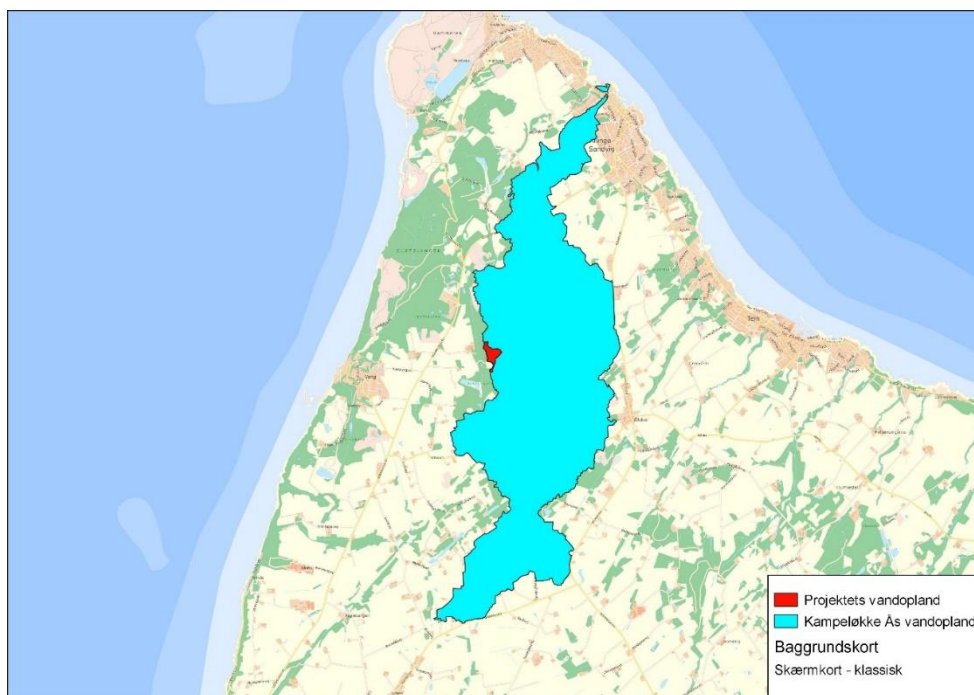
De to forekomster er i god kemisk og kvantitativ tilstand, og de planlagte tiltag vurderes at føre til positive påvirkninger, om end i begrænset omfang. SGAV vurderer på baggrund heraf, at en negativ påvirkning af grundvandsforekomsterne i både anlægs- og driftsfasen kan udelukkes.

Med baggrund i ovenstående er det SGAVs vurdering, at projektet ikke medfører en risiko for at forringe den eksisterende tilstand eller forhindrer målopfyldelse for de målsatte grundvandsforekomster, jf. lov om vandplanlægning⁵, hverken i anlægs- eller driftsfasen.

4.3 Målsatte vandløb

Der er ingen målsatte vandløb inden for projektområdet. Projektområdet ligger i et opland, som afvander til det målsatte vandløb Kampeløkke Å, C (ID 04339), men har ikke direkte hydrologisk forbindelse til vandløbet. Kampeløkke Å, C ligger ca. 260 m øst for anlægstiltagende i projektet. Bygherre har oplyst, at oplandet til projektområdet udgør ca. 0,5 % af vandoplandet til Kampeløkke Å.

⁵ Lov om vandplanlægning. (LBK nr. 126 af 26/01/2017). *Bekendtgørelse af lov om vandplanlægning*. Miljø- og Ligestillingsministeriet.
<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2017/126>

Figur 4. Kort over projektområdets vandopland og beliggenhed ift. vandoplandet til Kampeløkke Å. Kilde: Naturstyrelsen.

Vandløbet er målsat med god økologisk tilstand og ukendt kemisk tilstand og er tilstandsvurderet som vist i tabel 2. Det er karakteriseret som et naturligt vandløb med typologi RW1 og har ikke planlagte indsatser, jf. den gældende vandplan og er ikke omfattet af regulativ. Mod nordvest løber Pissebæk (ID 04264). Projektområdet afvander mod øst, og der er derfor ikke hydrologisk kontakt til Pissebæk, der ligger i et andet vandopland.

Tabel 2 – oversigt over tilstandsvurdering for det målsatte vandløb Kampeløkke Å, som projektområdet afvander til, med angivelse af kvalitets-elementernes tilstand for vandløbet. NSS står for nationalt specifikke stoffer.

Navn (vandløbs ID)	Planter	Alger	Smådyr	Fisk	NSS	Samlet økologisktilstand	Kemisk tilstand
Kampeløkke Å, C (ID 04339)	Ukendt	Ukendt	God	Ukendt	Ukendt	God	Ukendt

Bygherre oplyser, at da projektområdet afvander til det målsatte vandløb Kampeløkke Å kan anlægsarbejdet potentielt påvirke vandløbet og dets kvalitetselementer. Smådyr og fisk, som er tilstandsvurderede som hhv. god og ukendt kan potentielt påvirkes af tilførsel af sediment og næringsstoffer, som hvirvles op ved jordarbejdet ifm. grøftelukning og opgravning af rør. Det samme gælder for vandplanter og alger, som har ukendt tilstand. For at minimere risikoen for påvirkning sker grøftelukningerne nedstrøms og op i systemet, hvilket mindsker sedimenttransport til det målsatte vandløb. Sammenholdt med afstanden fra projektet til det målsatte vandløb, samt den nedsatte vandføring efter tilkastningen af grøften, vil evt. finpartikulært materiale, der hvirvles op fra bunden eller frigives

fra den tilførte jord, hurtigt bundfældes inden vandet når det målsatte vandløb som ligger ca. 240 m nedstrøms. SGAV vurderer, med baggrund i dette at der ikke vil være en sedimentpåvirkning nedstrøms projektområdet i hverken anlægs- eller driftsfasen.

Efter projektets realisering vil der ikke være anden påvirkning, end en øget tilbageholdelse af vand i landskabet. Lukning af grøfterne vil føre til, at der i driftsfasen er en mere jævn tilstrømning af vand til det målsatte vandløb hen over året. Der er hverken før eller efter projektets gennemførsel direkte tilstrømning fra området omkring grøfterne til Kampeløkke Å, da tilstrømningen udelukkende sker som diffus tilstrømning. Det vil medføre en højere vandtilførsel i de tørre perioder end nu, hvor der normalt ville ske en hurtigere afvanding af oplandet.

Som det fremgår af afsnit 4.2 så vil der ikke være næringsstoffer eller miljøfarlige forurenende stoffer i jorden og der vil ligeledes ikke ske ændring i mængden, oplandet eller sammensætningen af det vand, der kommer ind fra marken syd for projektområdet. SGAV vurderer dermed, at der ikke vil være en øget risiko for udledning af næringsstoffer eller miljøfarlige forurenende stoffer til vandløbet i hverken anlægs- eller driftsfasen.

SGAV vurderer på baggrund af ovenstående, at der ikke er risiko for, at et eller flere af kvalitetselementerne vil gå en tilstandsklasse ned, hverken i anlægsfasen eller i driftsfasen. Ligeledes vurderes det, at der ikke vil være en påvirkning, der kan medføre, at der ikke kan opnås målopfyldelse for det målsatte vandløb. Det er derfor SGAVs vurdering, at projektet ikke vil påvirke hverken den kemiske eller økologiske tilstand for Kampeløkke Å eller hindre målopfyldelse for vandløbet.

4.4 Søer

Projektområdet har ikke hydrologisk sammenhæng med målsatte søer og påvirker ikke direkte eller indirekte målsatte søer hverken i anlægs- eller driftsfasen.

4.5 Kystvand

Projektområdet har via det målsatte vandløb Kampeløkke Å, C (ID 04339) hydrologisk forbindelse til det målsatte kystvand Østersøen, Bornholm (ID 56) ca. 4,5 km nedstrøms for projektområdet. Østersøen, Bornholm er omfattet af gældende vandområdeplan og dermed målsat til at have godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand. Den aktuelle økologiske tilstand er ringe, mens den kemiske tilstand er ikke-god, grundet bly og cadmium. De øvrige kvalitetselementer fremgår af Tabel 3.

Tabel 3 – oversigt over kvalitetselementernes tilstand for kystvandet Østersøen, Bornholm. NSS står for nationalt specifikke stoffer.

Navn (vandløbs ID)	Planter	Plankton	Bunddyr	Klarhed	Iltforhold	NSS	Samlet økologisk tilstand	Kemisk tilstand
Østersøen, Bornholm (ID 56)	Ringe	Ringe	God	Ikke anvendt	Ikke anvendt	God	Ringe	Ikke-god

Anlægsfasen

Som beskrevet i de ovenstående afsnit vil der ikke ske en øget mobilisering af miljøfarlige forurenende stoffer (inkl. Bly og cadmium), øget udledning af næringsstoffer eller sedimenttransport fra projektet i forbindelse med anlægsarbejdet. SGAV vurderer på denne baggrund, at der heller ikke være nogen påvirkning af hverken den kemiske eller økologiske tilstand for det målsatte kystvand. Det er derfor SGAVs vurdering, at etableringen af projektet i anlægsfasen ikke ændrer på tilstanden, eller strider imod vandplanlægning, for kystvandet Østersøen, Bornholm.

Driftfasen

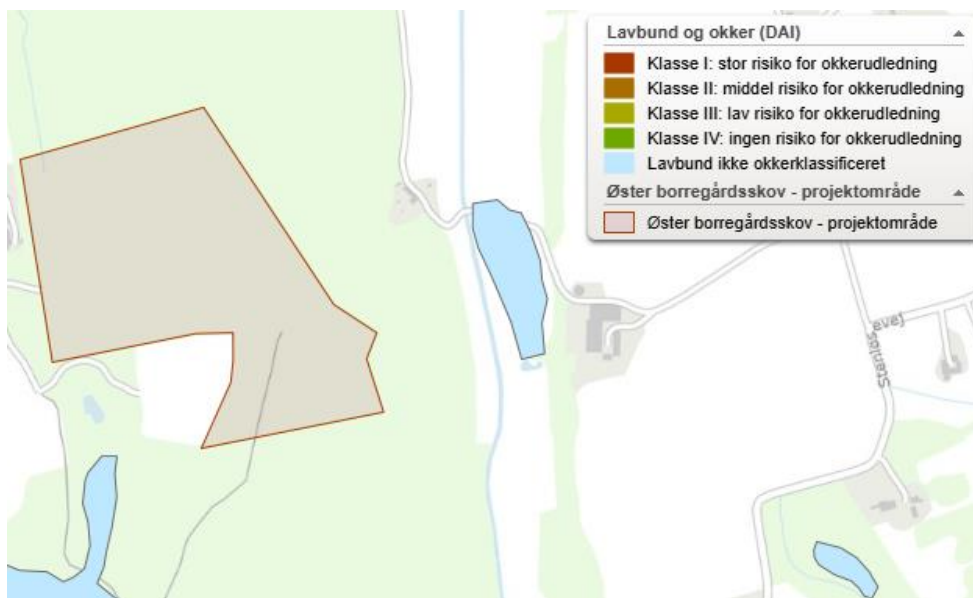
Der vil efter anlægsarbejdets gennemførsel ikke være aktiviteter i området. Den eneste påvirkning vil være, at vandet vil få en længere opholdstid i skoven ca. 4,5 km fra kystvandet. Det vil føre fører en mere jævn afstrømning hen over året. Det betyder også, at materialetilførsel og tilførsel af organisk stof til vandløbet og dermed kystvandet ved eksempelvis ekstremnedbørssituationer kan reduceres. Projektet udgør kun ca. 0,5 % af vandoplandet til Kampeløkke Å, som leder vandet ud til havet. SGAV vurderer, at projektet i driftsfasen ikke vil på påvirke kystvandenes kvalitetselementer.

På baggrund af ovenstående vurderer SGAV, at projektet, hverken i anlægs- eller driftsfasen vil påvirket kystvandet Østersøen, Bornholm (ID 56), herunder at projektet ikke vil forringe et eller flere kvalitetselementer, eller være til hinder for opfyldelsen af miljømål eller andre nuværende eller fremtidige indsatser.

4.6 Okker

Projektområdet berører hverken lavbundsareal med eller uden okkerklassificering. Det nærmeste lavbundsområde findes ca. 120 m sydvest for projektområdet og er ikke okkerklassificeret. Arealet berøres ikke af anlægstiltagene, og området modtager ikke vand fra projektområdet. Det vurderes derfor, at arealet ikke påvirkes i hverken anlægs- eller driftsfasen. Det næste lavbundsareal ligger ca. 170 m øst for projektområdet, og er ligeledes ikke okkerklassificeret. Arealet bliver ikke berørt af anlægstiltag og ligger øst for Kampeløkke Å, og modtager derfor ikke vand fra projekt området. Det vurderes derfor, at arealet ikke påvirkes i hverken anlægs- eller driftsfasen

SGAV vurdere på baggrund af ovenstående, at der hverken i anlægs- eller driftsfasen er risiko for øget okkerudledning som følge af projektet.

Figur 5. Kort over projektområdet placering ift. nærliggende lavbundsarealer.

4.7 Samlet vurdering

SGAV vurderer på baggrund af ovenstående afsnit om målsatte vandforekomster, at projektet hverken i anlægs- eller driftsfasen vil medføre påvirkninger, der kan forringe den aktuelle tilstand eller forhindre målopfyldelse for de berørte målsatte vandforekomster, jf. lov om vandplanlægning.

Bornholms Regionskommune har i høringssvar af 9. december 2024 vurderet, at projektet grundet sin karakter, placering, størrelse og afstand til Kampeløkke Å, vil kunne påvirke vandføringen i Kampeløkke Å, men påvirkningen vurderes at være lille og ikke væsentlig. Eftersom grøftelukningerne er projekteret, så de foregår nedstrøms- og op i systemet, og der er 360 m til Kampeløkke Å, vurderes sedimenttransporten til Kampeløkke Å at være begrænset. Hvis der er en påvirkning af de vandlevende organismer i Kampeløkke Å, vurderes påvirkningen at være kortvarig, minimal og ikke væsentligt. Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at projektet ikke hindrer opfyldelse af vandområdeplanernes målsætning.

4.8 Havstrategi

SGAV vurderer, at projektet ikke vil påvirke muligheden for at der opnås god miljøtilstand i Østersøen, Bornholms økosystem. Dette begrundes i, at projektet ikke tilfører forurenende stoffer eller næringsstoffer til området, hverken i anlægs- eller driftsfasen. Projektet sker på land og medfører ikke direkte eller indirekte påvirkninger på havmiljøet. SGAV vurderer derfor, at projektet, hverken i anlægs- eller driftsfasen, er til hinder for målopfyldelse af Danmarks havstrategi, idet projektet ikke har væsentlig påvirkning for strategiens deskriptorer og dermed ikke hindrer en god miljøtilstand i havets økosystemer, jf. havstrategiloven⁶.

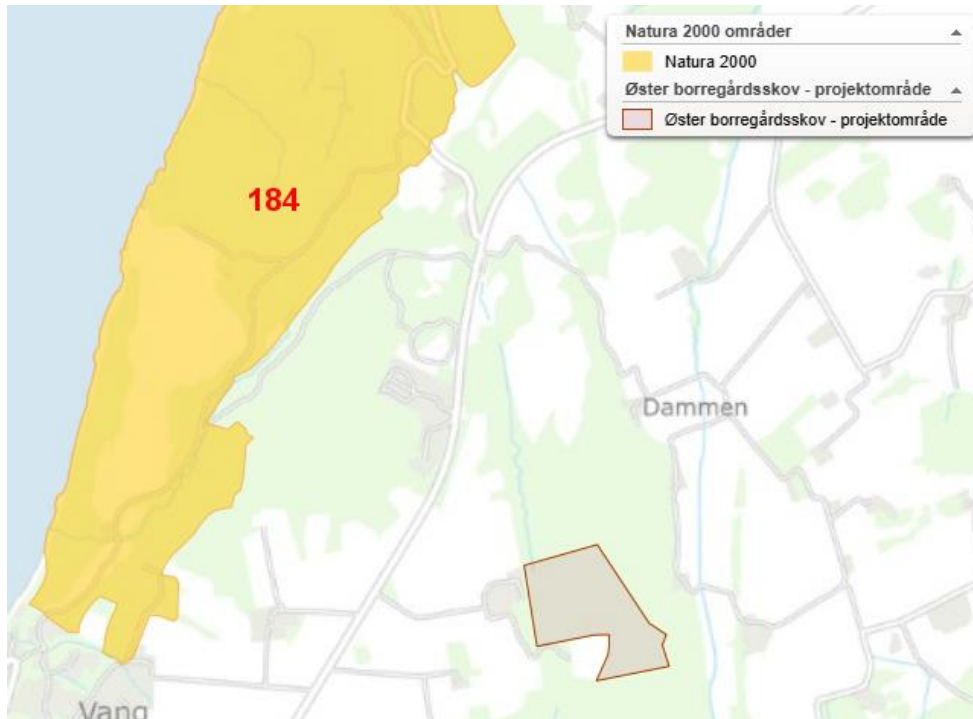
⁶ Havstrategiloven. (LBK nr. 123 af 01/02/2024). *Bekendtgørelse af lov om havstrategi*.

Miljø- og Ligestillingsministeriet.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/123#id34d7bc7f-e902-4af3-8db3-b07dc066e85c>

5 Væsentlighedsvurdering af Natura 2000

Projektområdet overlapper ikke med Natura 2000-områder (Figur 6). Det nærmeste Natura 2000-område N184 Hammeren og Slotslyngen ligger i en afstand på ca. 1 km mod vest i forhold til Østre Borregårdsskov.

Figur 6. Kort over projektområdets placering i forhold til Natura 2000-områder.

Grøfterne i projektområdet afvander mod øst og har ingen hydrologisk forbindelse med Natura 2000-område N184 Hammeren og Slotslyngen vest for projektområdet. Områderne ligger på hver side af et vandskel dvs. i forskellige vandoplande, hvorfor der ingen hydrologisk sammenhæng er mellem projektområdet og Natura 2000-området.

5.1 N184 (Hammeren og Slotslyngen)

Natura 2000-området N184 indeholder habitatområdet H160 (Hammeren og Slotslyngen) beliggende ca. 1 km vest for projektområdet og fuglebeskyttelsesområdet F116 (Hammeren og Slotslyngen) beliggende ca. 1,5 km vest for projektområdet. Udpegningsgrundlaget for H160 indeholder 24 habitatnaturtyper og 1 art (Tabel 7), mens fuglebeskyttelsesområdet F116 indeholder 1 fugl (Tabel 8).

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 160		
Naturtyper:	Kystklint/klippe (1230)	Strandeng (1330)
	Revling-indlandsklit (2320)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Enekrat (5130)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Hængesæk (7140)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Indlandsklippe (8220)	Havgrotte (8330)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Stor vandsalamander (1166)	

Figur 7. Udpegningsgrundlaget med naturtyper og arter for habitatområde H160. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter i habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret art eller naturtype.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 116	
Fugle:	Vandrefalk (Y)

Figur 8. udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F116. Ynglefugle (Y).

5.1.1 Områdets bevaringsmålsætning

Jævnfør Natura 2000-plan 2022-2027 for området, kan N184 Hammeren og Slotslyngen bevaringsmålsætning resumeres til følgende:

- At kystklint/klippe (1230), revling-indlandsklit (2320), tør hede (4030), enekrat (5130), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), indlandsklippe (8220), havgrotte (8330) samt skovnaturtyperne sikres.
- At arealer med naturtyperne: våd hede (4010), tør hede (4030), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) prioriteres højt, og de fragmenterede områder søges kædet sammen.
- At arealer med naturtypen havgrotte (8330) prioriteres højt, da området indeholder nogle af de få forekomster, der findes i Danmark.
- At levestederne for ynglefuglen vandrefalk sikres.
- At områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.
- Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

Da projektområdet ikke har direkte eller hydrologisk forbindelse med Natura 2000-området, og ikke påvirker områderne omkring projektområdet, vurderer SGAV, at

projektet ikke er til hinder for opfyldelsen af de enkelte målsætninger eller den samlede bevaringsmålsætning for N184.

5.1.2 Påvirkning af udpegningsgrundlaget for habitatområde H160 (Hammeren og Slotslyngen)

Der udføres ikke anlægsarbejder i Natura 2000-områder, hvorfor der ingen direkte påvirkning er af habitatarter eller habitatnatur indenfor habitatområde H160 i hverken anlægsfasen eller driftsfasen.

5.1.2.1 Påvirkning af habitatnaturtyper

Der er ikke direkte eller hydrologisk forbindelse mellem projektområdet og habitatområdet. Grøfterne i projektområdet afvander mod øst og har intet overlap med H160 beliggende vest fra projektområdet. Områderne ligger på hver side af et vandskel og derfor i forskellige vandoplande, hvorfor der ingen hydrologisk sammenhæng er mellem projektområdet og Natura 2000-området.

Efter anlægsarbejdets gennemførelse vil der hverken være aktiviteter eller emissioner fra området, som kan påvirke habitatnaturtyperne på udpegningsgrundlagene.

SGAV vurderer, at projektet ikke medfører påvirkninger, som f.eks. øget kvælstofnedfald, dræning, eller andet, der kan påvirke habitatnaturtyperne i Natura 2000-området. Sammenholdt med anlægsarbejdets karakter, herunder, at projektet ikke medfører udledninger eller emissioner af miljøfremmede stoffer, at arbejdet udføres inden for normal arbejdstid, at afstanden mellem habitatområdet og projektet er ca. 1 km, og hverken har direkte eller hydrologisk forbindelse, vurderer SGAV, at det kan udelukkes, at projektet kan påvirke naturtyperne i habitatområdet.

5.1.2.2 Påvirkning af habitatarter

Stor vandsalamander er som den eneste art på udpegningsgrundlaget. Arten er udbredt i det meste af landet og der er talrige registreringer i området, den nærmeste ca. 650 m fra projektområdet.

Stor vandsalamander lever det meste af livet på land, mest i skove og haver. Den er mest aktiv om natten. Om dagen gemmer den sig i huller i jorden, under grene eller lignende. Arten overvintrer gerne i skovområder, hulrum, kældre, udhuse, under store stammer og sten. Om foråret i marts-april kommer den frem af vinterdvalen og vandrer ned til vandhullerne, hvor den lever det meste af sommeren. Størstedelen af bestanden vandrer få hundrede meter fra deres overvintringssted for at finde egnede ynglehuller. Spredningen fra ynglested til levested på land er typisk omkring 100 m. Vandringsperioden kan begynde i marts men kulminerer i starten af april (arten er i vinterdvale fra oktober til april). Stor vandsalamander er sårbar over for både påvirkning af vandhuller og af levesteder på land, herunder skovområder, rådne træstammer, hulrum i jorden, kældre og lignende. Arten yngler i vandhuller af meget forskellig størrelse og type, men der skal være sol på næsten hele vandfladen for at bestanden kan klare sig på længere sigt (helst skygge på under

10 % af vandfladen).⁷ Projektet berører ikke søer eller vandhuller, der kunne være levesteder for stor vandsalamander.

Anlægsarbejdet sker udelukkende i dagtimerne. Da arten primært er nataktiv, vurderes det, at hverken fouragering eller vandring fra overvintringssted til vandhullet og retur vil blive påvirket af kørsel og aktivitet i forbindelse med anlægsarbejde.

Der vil ingen efterfølgende driftsaktiviteter være i området. Grøftelukningerne fører til at vandet tilbageholdes i landskabet i længere tid end med de eksisterende fungerende grøfter. Det fører til et fugtigere miljø i dele af projektområdet en større del af året, som kan gavne artens vandring. En udvidelse af fugtige og våde arealer i skov vurderes at være positivt for stor vandsalamanders raste- og fourageringsmuligheder, da arten typisk raster i skov under træstammer mm.

På baggrund af afstanden mellem projektområdet og egnede levesteder, sammenholdt med artens spredningsevne, at der ikke er egnede søer inden for projektområdet og at projektet ikke indeholder natarbejde, vurderer SGAV, at projektet, hverken i anlægs- eller driftsfasen, vil have en væsentlig påvirkning på arten. SGAV vurderer endvidere med baggrund i ovenstående, at der hverken vil ske indsamling eller forsætligt drab af individer, jf. artsfredningsbekendtgørelsen⁸.

5.1.3 Påvirkning af udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F116 (Hammeren og Slotslyngen)

Vandrefalk er som den eneste fugl på udpegningsgrundlaget for F116, hvor den fremgår som ynglefugl i F116. De typiske ynglepladser i Danmark har været på klinter og klippekyster. I de senere år har mange par ynglet i opsatte kasser i havne, på kraftværker og på broer.⁹

Vandrefalk er på arter.dk registreret i området omkring projektet som både rastende og overflyvende området Hestehave, på ikke nærmere bestemte lokaliteter, ligesom der er talrige observationer i området omkring Hestehave. Det kan ikke udelukkes, at vandrefalk kan bruge projektområdet som raste- og fourageringsområde, men området indeholder ikke stejle klippesider og klinter som vandrefalk bruger som yngleområder. Dertil kommer projektet kun påvirker en mindre del af skoven og fuglenes høje mobilitet, som muliggør, at de kan fouragere eller raste på nærliggende arealer af samme eller bedre kvalitet under anlægsarbejdets korte periode.

Afstanden mellem F116 og projektområdet er ca. 1,5 km. Det vurderes derfor ikke, at anlægsaktiviteterne vil påvirke vandrefalks yngleområder eller være til hinder for

⁷ Kjær, Christian (Red.) et. al. (2023). *Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV* (Videnskabelig rapport nr. 52). Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. S. 68-71.

⁸ Artsfredningsbekendtgørelsen. (BEK nr. 521 af 25/03/2021). *Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt*. Miljø- og Ligestillingsministeriet. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/521>

⁹ DOF-basen. (2024). <https://dofbasen.dk/danmarksfugle/art/03200>

en gunstig bevaring af disse. Der vil i driftsfasen ikke være aktiviteter eller forstyrrelser i projektområdet, som kan være til hinder for, at vandrefalk kan bruge området til raste- og fourageringsområde.

SGAV vurderer på baggrund af afstanden mellem projektområdet og F116 og den begrænsede anlægsperiode, samt at der er mange andre muligheder for at fouragere og raste i området, at vandrefalk ikke vil blive påvirket af projektet.

5.2 Samlet vurdering

SGAV vurderer på baggrund af bygherres oplysninger og ovenstående, at projektet vil ikke være i strid med eller til hinder for etableringen af reservater, naturparker eller lignende områder til beskyttelse af natur og biodiversitet, idet der ikke er faktiske planer herom inden for projektområdet.

SGAV vurderer yderligere, at det samlede projekt ikke strider imod kriterierne for gunstig bevaringsstatus for ovenstående arter og naturtyper, jf. rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser om "Kriterier for gunstig Bevaringsstatus - Naturtyper og arter omfattet af EF-habitat-direktivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet" (2003).

Dette begrundes med, at projektet ikke væsentlig påvirker levestedernes størrelse og beskaffenhed, at projektet er uden væsentlige emissioner eller øvrige udledninger til omgivelserne, at der ikke er direkte eller hydrologisk sammenhæng mellem projektområdet og N184, samt den faktiske afstand til Natura 2000-området.

SGAV vurderer, at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil påvirke Natura 2000-området N184 og udpegningsgrundlagene for H160 og F116, eller bevaringsmålsætningen for N184 væsentligt, hvormed der ikke skal foretages en konsekvensvurdering af projektets virkninger på nævnte Natura 2000-område jf. habitatbekendtgørelsen¹⁰.

6. Bilag IV-arter

I og omkring projektområdet findes der en række særligt beskyttede arter, som er beskyttede i henhold til EU's habitatdirektiv, hvor direktivets bilag IV oplister de særligt beskyttede arter. Bilag IV-arterne er også omfattet af Artfredningsbekendtgørelsen¹¹ og må derfor ikke indfanges eller slås ihjel og der er forbud mod forstyrrelse og ødelæggelse af deres yngle- og rasteområder. Der vil ikke være påvirkninger på bilag IV-arter efter projektets realisering, idet der ikke vil være yderligere aktiviteter forbundet med projektet i området. I anlægsfasen kan projektet potentielt påvirke bilag IV-arter, i forbindelse med færdsel, tilkastning af grøfterne og støj fra anlægsmaskiner.

¹⁰ Habitatbekendtgørelsen. (BEK nr. 1098 af 21/08/2023). *Bekendtgørelse om udpegningsgrundlag og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter*. Miljø- og Ligestillingsministeriet.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/1098>

¹¹ Artfredningsbekendtgørelsen. (BEK nr. 521 af 25/03/2021). *Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt*. Miljø- og Ligestillingsministeriet. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/521>

Bygherre har oplyst, at der i området nær projektet er fundet følgende bilag IV-arter:

Padder og krybdyr

Ifølge arter.dk er der fundet følgende bilag IV-arter i form af padder og krybdyr over 350 m nord for projektområdet og længere væk fra selve anlægsarbejdet:

- Springfrø (juli 2020)
- Stor vandsalamander (august 2023)
- Markfirben (september 2014)

Flagermus

Ifølge arter.dk er der fundet følgende flagermus uden for projektområdet mod nord ved Hammerknuden og Hammershus samt Slotslyngen:

- Pipistrelflagermus
- Brunflagermus
- Nordflagermus
- Vandflagermus
- Troldflagermus
- Frynseflagermus
- Sydflagermus
- Dværgflagermus

SGAV har ved opslag i Arter.dk ikke fundet yderligere bilag IV-arter inden for projektområdet. Udvides søgningen til også at omfatte projektområdets nærhed (ca. 2 km), fremgår det, at der ud over de nævnte arter også er fund af løvfrø. Nærmeste fund er ca. 900 m fra projektområdet.

6.1 Springfrø

Arten yngler især i vandhuller i og ved løvskov og fouragerer især i løvskov. Den kan dog også leve i mere åbne landskaber. Springfrø ligger i dvale fra november til januar, som regel i skjulesteder på land og ofte nær ynglevandhullet. Enkelte individer ligger dog i dvale i vandhuller. Hannerne kommer i bevægelse på lune nætter i løbet af februar-marts, mens hunnerne vandrer omkring en uge senere. Yngletiden er typisk fra midt marts til midt april, hvorefter frøerne er inaktive frem til omkring 1. maj. Uden for yngletiden opholder frøerne sig især i lyse løvskove, ofte langt fra vandhullerne. De er relativt udsatte under de lange vandringer til og fra ynglevandhullet. Om sommeren opholder springfrøer sig ofte langt væk fra ynglevandhullet.¹²

Springfrø er ikke registreret inden for projektområdet, men ca. 900 m nord herfor. Der er ingen vandhuller og dermed ingen yngleområder inden for projektområdet, det nærmeste vandhul uden for projektområdet ligger ca. 220 meter vest-syd-vest for anlægstiltagene. Arten er en af de mest almindelige padder på Bornholm, hvorfor det skønnes, at den kan forekomme rastende og fouragerende i projektområdet. Anlægsarbejdet sker i dagtimerne. Da arten primært vandrer om natten vurderes

¹² Kjær, Christian (Red.) et. al. (2023). *Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV* (Videnskabelig rapport nr. 52). Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. S. 139-143.

hverken fourageringen eller vandringer fra overvintringssted til egnede vandhuller uden for projektområdet og retur at blive påvirket af kørsel og aktivitet i forbindelse med anlægsarbejde.

Der vil ingen efterfølgende drift være i projektområdet ud over øget tilbageholdelse af vand i landskabet. Grøftelukningerne fører til at vandet tilbageholdes i landskabet i længere tid end med de eksisterende fungerende grøfter. Det kan føre til et fugtigere miljø i dele af projektområdet en større del af året, som kan gavne springfrø på deres vandringer. En udvidelse af fugtige og våde arealer i skov vurderes at være positivt for springfrøs raste- og fourageringmuligheder, da springfrø er tilknyttet sådanne områder. De hydrologiske forbedringer vurderes at medføre, at områdets økologiske funktionalitet for arten vil være forbedret sammenlignet med eksisterende forhold.

På baggrund af ovenstående vurderer SGAV, at der ikke vil være nogen risiko for negativ påvirkning af områdets økologiske funktionalitet for springfrø og, at projektet ikke risikerer at medføre forsætligt individdrab eller indfangning af springfrø, eller på anden måde beskadige yngle- eller rasteområder for arten.

6.2 Stor vandsalamander

Udover at være på udpegningsgrundlaget for H160 er stor vandsalamander også på habitatdirektivets bilag IV. Som nævnt i afsnit 5.1.1.2 er arten ikke registreret inden for projektområdet, men ca. 650 m nord herfor. Der er ingen vandhuller og dermed ingen yngleområder inden for projektområdet. Der er dog enkelte små søer omkring projektområdet, hvor den nærmeste er ca. 220 m fra anlægstiltagene, som kunne være potentielle levesteder, ligesom arten vurderes at kunne forekomme rastende og fouragerende i projektområdet.

SGAV vurderer, at der ikke sker skade af egnede levesteder for stor vandsalamander. SGAV vurderer på den baggrund, at stor vandsalamander ikke vil blive påvirket negativt i hverken anlægs- eller driftsfasen, og at det kan udelukkes, at der sker forsætligt drab af individer. For en uddybet beskrivelse se afsnit 5.1.1.2. På baggrund af ovenstående vurderer SGAV, at der ikke vil være nogen risiko for påvirkning af områdets økologiske funktionalitet for stor vandsalamander og, at projektet ikke risikerer at medføre forsætligt individdrab eller indfangning af stor vandsalamander eller at beskadige nogen yngle- eller rasteområder for arten.

6.3 Markfirben

Markfirben findes i det meste af Danmark, men er truede af blandt andet habitatopsplitning og ødelæggelse af spredningskorridorer. Markfirben kan være aktive fra ultimo februar til november, men normalt er aktivitetsperioden fra april til medio oktober. Deres yngle- og overvintringshabitater består af soleksponerede skrænter med løs, tør jord og sparsom bevoksning, herunder overdrev og heder, sydvendte bane- og vejskråninger eller jord- og stendiger

Bygherre oplyser, at markfirben er observeret på tør hede og klippe under tilgroning mindst 650 m fra projektområdet. Arten er knyttet til tørre arealer, hvorfor bygherre vurderer, at projektområdet er uegnet som raste-, fouragerings- og ynglested, eller som spredningskorridor. SGAV er enig i ovenstående og vurderer derfor, at potentielle levesteder og raste- og fourageringssteder for markfirben ikke påvirkes

som følge af den midlertidige anlægsfase eller i driftsfasen, og at det kan udelukkes, at markfirben påvirkes.

6.4 Løvfrø

Løvfrøen lever omkring solbeskinnede vandhuller med god vandkvalitet uden fisk. Landbiotopen skal indeholde solbeskinnede højere vegetation, især gerne buskadser og levende hegn.¹³ Arten vandrer fra overvintringsstederne til ynglestederne fra medio april til ind i maj. Hannerne opholder sig om dagen typisk i egnede rastesteder nær ved ynglevandhullet, ligesom de nyforvandlede løvfrøer opholder sig inden for nogle hunderede meter af ynglevandhullet omkring den første måned efterforvandlingen. Uden for yngletiden er arten både aktiv om dagen og natten. Overvintring sker på land og overvintringsstederne er typisk identiske med de rasteområder som anvendes gennem sommeren.¹⁴

Løvfrø er registreret i en sø ca. 900 meter sydvest for projektområdet. Det mellemliggende område består dels af opdyrkede marker og dels af skov. Projektområdet ligger ikke imellem registreringsstedet og egnede søer, hvorfor det ikke vurderes, at projektområdet udgør en spredningskorridor for arten, ligesom projektområdet ikke består af naturtyper som er kendt som egnede levesteder for arten. SGAV vurderer derfor, at der ikke er risiko for, at potentielle levesteder og raste- og fourageringssteder for løvfrø påvirkes som følge af den midlertidige anlægsfase eller i driftsfasen, og at det kan udelukkes, at løvfrø påvirkes.

6.5 Flagermus

Generelt for flagermus i Danmark gælder det, at alle flagermusarter er totalfredede. De må ikke fanges eller slås ihjel, ligesom ødelæggelse eller beskadigelse af deres yngle- og rasteområder ikke må finde sted.¹⁵ De overordnede krav til vinterkvarteret er, at det skal være et sted med lave plusgrader, hvor flagermusene kan opholde sig beskyttet mod fjender, uforstyrret og frostfrit. Mange arter kræver desuden en høj luftfugtighed under vinterdvalen. I det åbne land, kan passende raste og overvintringssteder være ældre hule træer, eller generelt træer med hulheder og sprækker.

Hulheder og sprækker i træer er meget vigtige opholdssteder for en lang række af de danske flagermusarter. De benyttes både som dagopholdssteder om sommeren, dvs. også for ynglekolonierne, som vinterkvarterer og som såkaldte mellemkvarterer.

Bygherre oplyser, at omkring 9 arter af flagermus er registreret i nærheden af projektområdet eller vurderes at kunne yngle, raste eller overvinthere her, da de

¹³ Kjær, Christian (Red.) et. al. (2023). *Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV* (Videnskabelig rapport nr. 52). Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. s. 103.

¹⁴ Kjær, Christian (Red.) et. al. (2023). *Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV* (Videnskabelig rapport nr. 52). Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. s. 104-106.

¹⁵ Artfredningsbekendtgørelsen. (BEK nr. 521 af 25/03/2021). *Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt*. Miljø- og Ligestillingsministeriet. <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/521>

yngher, raster og overvintrer i træer. Sydflagermus, nordflagermus og skimmelflagermus vil ikke blive påvirket, da de er knyttet til bygninger, hvor der ikke sker ændringer.

Under anlægsarbejdet fjernes der mindre træer og buske for at skabe adgang for maskinerne. Bygherre har oplyst, at gamle træer og træer med hulheder og råd ikke fældes og potentielle levesteder for flagermus vurderes derfor ikke at blive påvirket eller fjernet under anlægsarbejdet. Da anlægsfasen endvidere er relativ kort og foregår i dagtimerne, og der ingen efterfølgende drift vil være, ud over øget tilbageholdelse af vand i landskabet, vurderer bygherre, at den økologiske funktionalitet af området for flagermus at være uændret

Da projektet ikke indebærer, at der fældes gamle træer eller træer med hulheder og råd, fjernes levende hegn eller andre landskabelige ledelinjer, nedrives bygninger eller fjernes fourageringssteder for flagermus, vurderer SGAV, at der ikke vil være risiko for påvirkning af områdets økologiske funktionalitet for flagermus, SGAV vurderer derfor, at der ikke er risiko for, at projektet kan påvirke yngle- eller rasteområde for flagermus eller, at der er risiko for forsætlig individdrab.

6.5 Samlet vurdering

SGAV har hverken kendskab til eller forventning om tilstedeværelse af yderligere bilag IV arter, som vil kunne blive påvirket væsentligt. Projektet indebærer ikke ændring af jord- og stendiger, fældning af gamle træer, nedrivning af ældre bygninger, negative ændringer af eksisterende overfladevand herunder søer eller andre lokaliteter, som ville kunne fungere som yngle- eller rasteområde for flagermus, markfirben, padder eller øvrige bilag IV-arter. Ligeledes medfører projektet ikke andre væsentlige påvirkninger uden for projektområdet. SGAV vurderer, at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil medføre væsentlige negative påvirkninger på bilag IV-arter, da projektet ikke medfører forsætligt drab af individer og heller ikke beskadiger eller ødelægger yngle- eller rasteområder for arterne i deres naturlige udbredelsesområder i og nær projektområdet.

Bornholms Regionskommune har i høringssvar af 9. december 2024 tilkendegivet, at regionskommunen ikke har bemærkninger eller yderligere supplerende oplysninger om arter i forhold til det, der fremgår af afgørelsen.

7. Bilag I-fugle og rødlistede arter

7.1 Trane

Bygherre oplyser, at der er registreret Trane (bilag I fugl) som rastende og fouragerende på Dansk Ornitologisk Forenings (DOF) lokalitet Hestehaven, som blandt andet inkluderer projektområdet. Bygherre er bekendt med, at trane i flere år i træk har ynglet i vådområdet ca. 250 m. fra projektområdet og ca. 400 m sydvest for anlægsarbejderne.

Trane har brug for, at yngleområdet er uforstyrret i en afstand af 300 m i perioden 1. marts-15. juli.¹⁶ Anlægsarbejdet sker mindst 400 m fra vådområdet og efterfølgende er der ingen drift i området ud over øget tilbageholdelse af vand i landskabet. Ligeledes realiseres projektet uden for tranes yngletid, som er 1. marts til 15. juli. Bygherre vurderer derfor, at det kan udelukkes, at projektet vil påvirke trane i både anlægs- og driftsfasen. SGAV er på det foreliggende grundlag enig heri.

SGAV vurderer, at projektet ikke vil kunne påvirke arten væsentligt, da en eventuel påvirkning kun er i anlægsfasen, hvor den i øvrigt er kortvarig. I den efterfølgende driftsfasen, vil der ikke være nogen væsentlig påvirkning fra projektet af hverken individ, bestande eller levested. SGAV vurderer jf. ovenstående, at projektet ikke risikerer, at påvirke den nævnte trane i væsentligt omfang, samt at projektet ikke beskadiger eller ødelægger yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde.

7.2 Øvrige frede og rødlistede arter

Bygherre oplyser, at der er registreret følgende rødlistede arter i området omkring projektområdet:

- Sanglærke
- Gulspurv

SGAV vurderer, at der ikke vil være nogen påvirkning af de to rødlistede arter, fordi projektområdet er blandet fugtig skov og de to arter vurderes ikke at yngle her, da de foretrækker at yngle på lysåbne arealer med buske.

Bygherre har oplyst, at der i forbindelse med anlægsarbejdet vil blive holdt øje med eventuelle reder og der vil blive taget hensyn til ikke at beskadige eventuelle reder jf. Jagt- og vildtforvaltningsloven¹⁷. Ligesom projektet heller ikke medfører indfangning eller forsætlig drab af individer.

SGAV vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet ikke medføre forsætlig indfangning eller drab af individer, eller ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen, for dyrearter, eller forsætlig plukning, indsamling, afskæring, opgravning eller oprivning med rod eller ødelæggelse af plantearter.

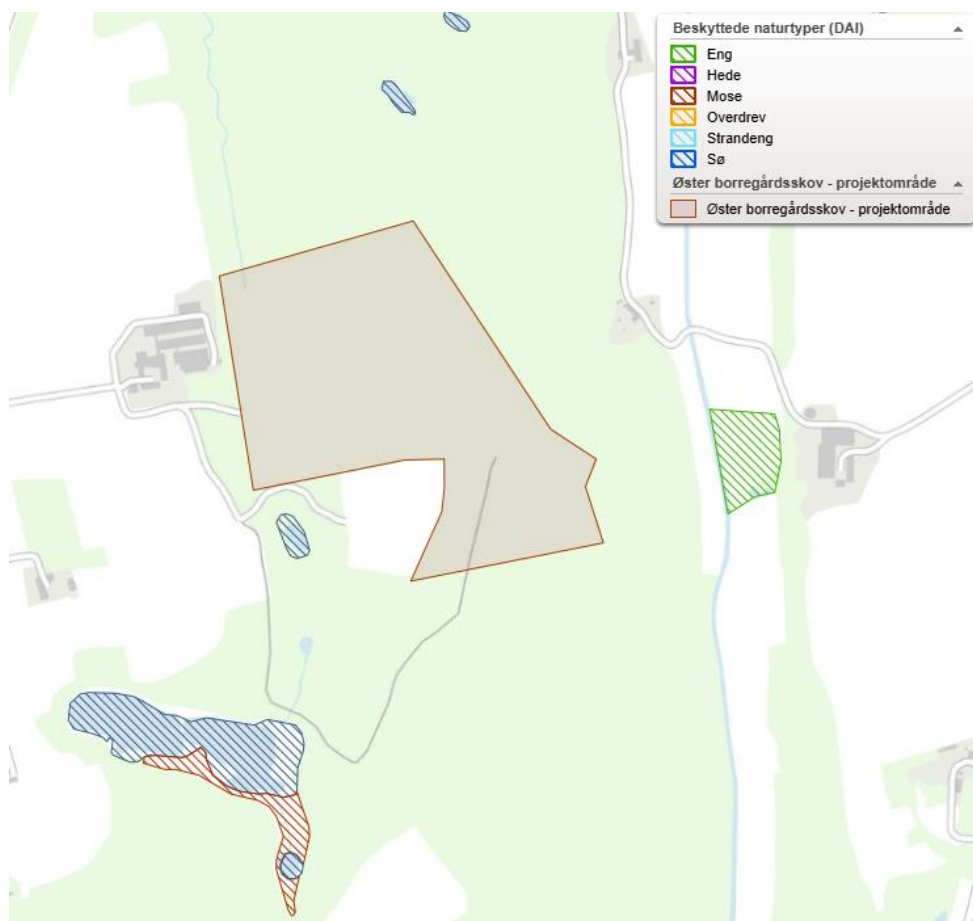
¹⁶ Danmarks Miljøundersøgelser. (2003). *Kriterier for gunstig bevaringsstatus*. https://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrapporter/rapporter/FR457_2udgwww.pdf

¹⁷ Jagt- og vildtforvaltningsloven. (LBK nr. 639 af 26/05/2023. *Bekendtgørelse om jagt og vildtforvaltning*. Miljø- og Ligestillingsministeriet. <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2023/639>

8. §3-beskyttet natur uden for Natura 2000-områder og fredskov

De nærmeste naturområder beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens¹⁸ § 3 er beliggende uden for Natura 2000-området og omfatter vandløb, søer, moser og enge.

Nedenfor i er der i figur 9 vist et oversigtskort, som viser beskyttet natur og vandløb i og i nærheden af projektområdet.

Figur 9. Oversigtskort over §3-beskyttet naturområder. Se signaturforklaring.

§ 3 beskyttede søer

Mod nord er de nærmeste områder beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 to søer, som er beliggende hhv. ca. 140 m og 250 m fra projektområdet, og. Begge søer ligger i samme vandopland som projektet, men projektområdet afvander mod øst til Kampeløkke Å, hvorfor de to søer ikke modtager vand fra projektområdet. Søerne berøres ikke af tiltag i anlægsfasen, eller andre tiltag i driftsfasen.

De nærmeste områder mod syd er en sø som er beliggende ca. 40 m fra projektområdet (og ca. 195 m fra projekttiltag) og en sø med tilhørende

¹⁸ Naturbeskyttelsesloven. (LBK nr. 927 af 28/06/2024). *Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse*. Miljø- og Ligestillingsministeriet.
<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2024/927>

moseområder beliggende ca. 300 m fra projektområdet. Begge områder ligger i et andet vandopland end anlægstiltagene og vil ikke blive påvirket af projektet, hverken i anlægs- eller driftsfasen, da der ikke vil ske fysiske tiltag ved søerne med i forbindelse med projektet, sammenholdt med at der ikke vil være nogen direkte hydrologisk påvirkning af dem.

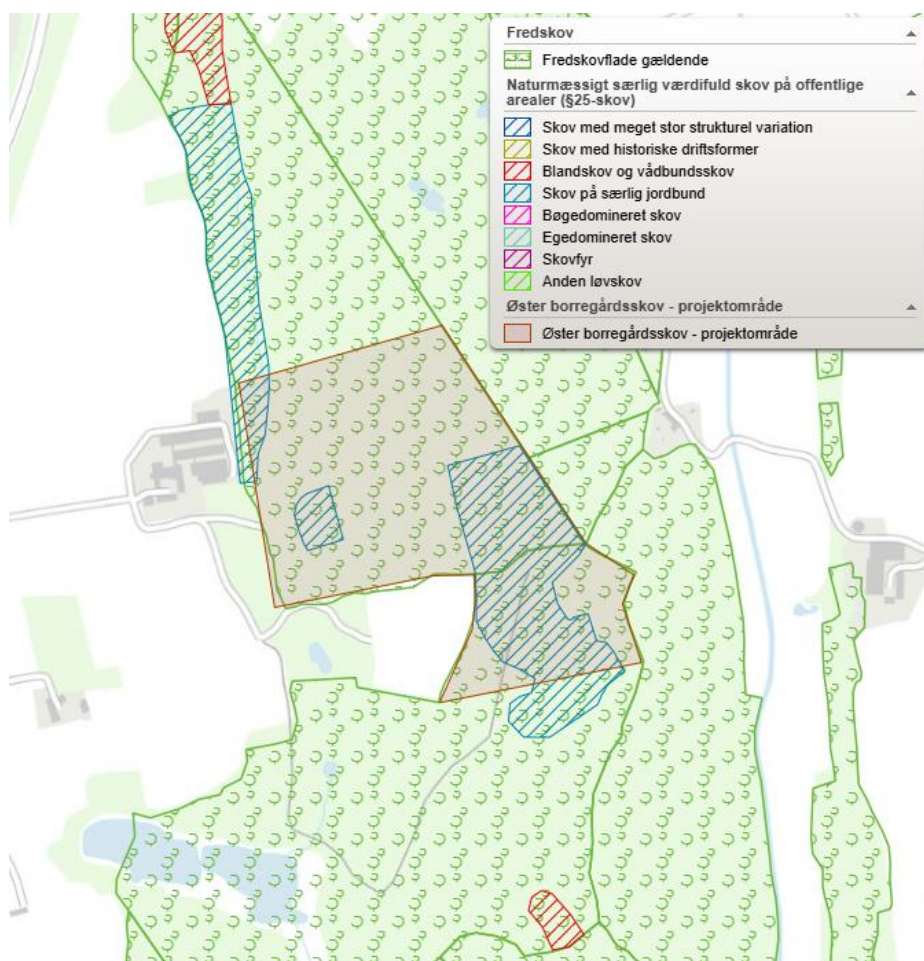
§ 3 beskyttet vandløb

Mod øst ligger det § 3 beskyttede vandløb Kampeløkke Å ca. 150 m fra projektområdet (og ca. 245 m fra anlægsaktiviteterne). Umiddelbart øst for Kampeløkke Å ligger et engområde, som ligeledes er beskyttet under § 3. Grøftelukningerne sker nedstrøms og op i systemet, hvilket mindsker den sedimenttransport som potentielt kunne løbe til vandløbet, ligesom der ikke er hydrologisk forbindelse mellem grøfterne og åen. Grøftelukningerne fører til en mere jævn tilstrømning af vand til Kampeløkke Å og en reduktion af tilførsel af materialer i ekstremssituationer og kan potentielt reducere tilførslen af kvælstof ved øget denitrifikation i oplandet. Kampeløkke Å og det tilstødende engareal vil derfor ikke blive påvirket negativt af projektet, hverken i anlægs- eller driftsfasen.

SGAV vurderer med baggrund i ovenstående, at der ikke foretages tilstandsændringer af natur, som er beskyttede jf. naturbeskyttelseslovens §3, hverken i anlægs- eller driftsfasen.

Fredskov

Projektet er beliggende inden for fredskov, urørt skov og særlig bevaringsværdig skov (§25). Hensigten med fredskov er ikke, at frede træerne, men at sikre skoven som produktionsgrundlag. Fredskovspligtige arealer skal vedblive at være skov. Arealerne skal være bevokset med højstammet skov eller med træer, der på sigt kan blive til højstammet skov. Man må gerne tynde i bevoksningerne og man må gerne renafdrive bevoksninger (fælde alle træerne på én gang), hvis træerne er hugstmodne. Der er dog nogle undtagelser: Skovbryn, særligt sikrede egekrat og udpeget habitatskov i Natura 2000-områder må ikke uden dispensation renafdrives.

Figur 10. Oversigtskort over naturmæssig særlig værdifuld skov og fredsskov. Se signaturforklaring.

Det gælder for det enkelte fredskovspligtige areal, at det skal holdes bevokset med træer, der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne, sluttet skov af højstammede træer.

Området hvor grøfterne ligger er ligeledes udpeget som naturmæssigt særlig værdifuld skov efter skovlovens § 25.¹⁹ Udpegning efter § 25 skal sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for naturmæssigt særlig værdifulde skove, som ligger udenfor Natura 2000-områderne og derfor ikke er medtaget i udpegninger efter skovlovens § 15. Formålet med udpegning efter § 25 er, at understøtte og fremme den biologiske mangfoldighed i området.

SGAV vurderer, at da der kun skal fældes få træer og buske, og da skoven stadig vil fremstå som et areal, der er bevokset med træer, vil projektet ikke have en væsentlig indvirkning på fredskoven eller formålet med udpegningen efter skovlovens § 25. SGAV gør opmærksom på, at det kræver tilladelse efter skovloven, at rydde træer i fredsskov.

¹⁹ Skovloven. (LBK nr. 690 af 26/05/2023). *Bekendtgørelse af lov om skove*. Miljø- og Ligestillingsministeriet. <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2023/690>.

Grøfterne lukkes med materiale fra balkerne, som består af materiale som igennem tiden er oprenset fra grøfterne. Grøfterne har dog ikke været oprenset siden 1992. SGAV vurderer på det foreliggende grundlag, at projektets anlægs- og driftsfase ikke vil medføre væsentlige negative påvirkninger af naturområderne omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og fredskoven. SGAV vurderer, at der ikke er risiko for permanente tilstandsændringer eller udledning af forurenende stoffer til nærliggende § 3 beskyttede naturtyper. Projektets medfører ikke emissioner eller risiko for udledning af vand til nærliggende § 3 beskyttede naturtyper og vandløb. Projektet vurderes heller ikke at forhindre passage for fauna til nærliggende naturområder.

9. Støv, støj og vibrationer, trafik, lys, luft og lugt

Bygherre oplyser, at anlægsperioden vil have en varighed på ca. 2 uger. Der arbejdes kun i dagtimerne, og arbejdet følger forskrift for visse miljøforhold ved midlertidige bygge- og anlægsarbejder i Bornholms Regionskommune, herunder, at alle støjende aktiviteter kun må foregå på hverdage fra mandag-fredag mellem kl. 7-19 og lørdage mellem kl. 8-17 (normal arbejdstid). Der vil ikke være aktiviteter i driftsfasen, hvorfor der udelukkende kan være påvirkning i anlægsfasen, som vurderes i det følgende.

9.1 Støj og vibrationer

Bygherre oplyser, at projektet kun i mindre grad vil genererer støj og vibrationer i anlægsfasen, når maskinerne kører og skraber balkerne med jord ned i grøfterne. Der anvendes én maskine med et lavt marktryk. Støj og vibration vil være på niveau med almindelig skov- og landbrugsdrift. SGAV vurderer, at eventuelle gener i forhold til støj og vibrationer i anlægs- og driftsfasen vil være af begrænset karakter grundet de få dage anlægsperioden løber over og vil således ikke kunne give væsentlige gener for omkringboende der bor ca. 180 m væk fra området hvor der arbejdes.

9.2 Støvgener

Bygherre forventer, at støvgener vil være meget lokale og begrænsede, da jorden blot dumpes ned i grøften, hvor den i forvejen ligger på kanten. Projektet indeholder ikke andre aktiviteter som kan forårsage støvgener. SGAV vurderer, med baggrund i ovenstående, at eventuelle gener i forhold til støv i anlægsfasen vil være af begrænset karakter og ikke vil give væsentlige gener for omkringboende.

Der kan ved transporter forekomme mindre støvgener, men generne vil være kortvarige og kan sammenlignes med den eksisterende trafik med tunge køretøjer fra landbrugsproduktionen. Der er primært tale om trafik under anlægsarbejdet, som vil forårsage en lille stigning i trafikken til og fra projektområdet. SGAV vurderer, at eventuelle gener i forhold til støv og trafik i anlægsfasen vil være af kortvarig og begrænset karakter og ikke vil give væsentlige gener for omkringboende.

9.3 Trafik

Der vil være adgang til projektområdet, dels fra eksisterende markvej og dels ved køerspor gennem skovområdet. Den samlede trafikmængde vil være begrænset, da der kun bruges enkelte maskiner i projektet og da der ikke skal tilkøres materiale.

SGAV vurderer derfor, at der ikke er risiko for gener for omkringboende som følge af trafik til og fra projektet.

9.4 Luft- og lugtgener

Der vil ikke være luft- eller lugtgener fra selve projektet. I anlægsperioden vil der ske emission af udstødningsgasser fra entreprenørmaskinerne, som potentielt kan resultere i luft- og lugtgener for omgivelserne. SGAV vurderer, at emissionerne sker i et begrænset omfang i et område med overvejende gode spredningsforhold og er af midlertidig karakter, hvorfor projektet ikke vurderes at give anledning til væsentlige luft- eller lugtgener for omkringboende.

9.5 Lysgener

Anlægsarbejdet er planlagt til at finde sted i dagtimerne uden lyssætning, ligesom der i den efterfølgende driftsfase ikke vil være nogen form for lyssætning. Der vil derfor ikke være nogen lysmæssig påvirkning i forbindelse med projektet, og SGAV vurderer derfor, at projektet ikke vil medføre væsentlige lysgener for omgivelserne.

9.6 Samlet vurdering

SGAV vurderer, at projektet samlet set ikke vil medføre væsentlige påvirkninger fra støv, støj, vibrationer, trafik, lys, luft eller lugt i hverken anlægs- eller driftsfasen. Eventuelle gener forbundet med projektet vil være knyttet til anlægsfasen, men er kortvarige og ikke væsentlige for nærområdet og de omkringboende.

10. Ressourcer, affald og spildevand

Bygherre har oplyst, at der i anlægsfasen ikke tilføres råstoffer og at der ikke genereres affald eller spildevand af betydning og det samme gælder for driftsfasen, hvorfor projektet ingen væsentlig miljøpåvirkning har ift. ressourcer, affald og spildevand. Ved grøftelukninger bruges udelukkende lokalt materiale, idet der anvendes balker med jord, der tidligere er rensset op ad samme grøfter. Materialet er således af lignende beskaffenhed, som den jordbund det anlægges på i grøfterne. Sammenlagt forventes et forbrug på ca. 95 m³ jord til opfyldning af grøfterne.

Bygherre har endvidere oplyst, at det eneste affald der genereres er et 5 m plastikrør, som graves op i forbindelse med at den rørlagte del af grøften sløjfes. Da arbejdet alene består i at flytte lokalt materiale fra balkerne og ned i grøfterne, udledes der ikke miljøfarlige forurenende stoffer i forbindelse med arbejdet, hverken nationalt specifikke stoffer eller EU-prioriterede stoffer og røret bortskaffes til godkendt modtageranlæg.

SGAV vurderer, at grundet projektets begrænsede forbrug af ressourcer, samt at projektet ikke generer spildevand eller andet affald end et 5 m plastikrør, vil projektet, hverken i anlægs- eller driftsfasen medføre væsentlige påvirkninger af omgivelserne, i forhold til anvendelse af ressourcer, affaldshåndtering eller spildevand.

11. Kystnærhedszonen

Projektet er placeret inden for kystnærhedszonen. Formålet for kystnærhedszonen er, at de åbne kyster fortsat kan udgøre en væsentlig naturværdi og landskabelig værdi i området. SGAV vurderer, at projektet ikke er i strid med kystnærhedszonens

bestemmelser, da der de eneste tiltag er tilkastning af grøfter og derfor ikke vil ændre det eksisterende landskab.

12. Bygge- og beskyttelseslinjer samt råstofgraveområder

Projektet berører ikke og ligger ikke indenfor eller i umiddelbar nærhed af strandbeskyttelseslinjer, åbeskyttelseslinjer, søbeskyttelseslinjer, kirkebyggelinjer, kirkefredninger eller råstofområder, hvorfor projektet ikke påvirker disse.

12.1 Skovbyggelinjer

Projektområdet er beliggende op til skovbyggelinjer men berører ikke disse. Projektet vil ikke påvirke udformningen af skovbyggelinjerne, hverken i anlægs- eller driftsfasen.

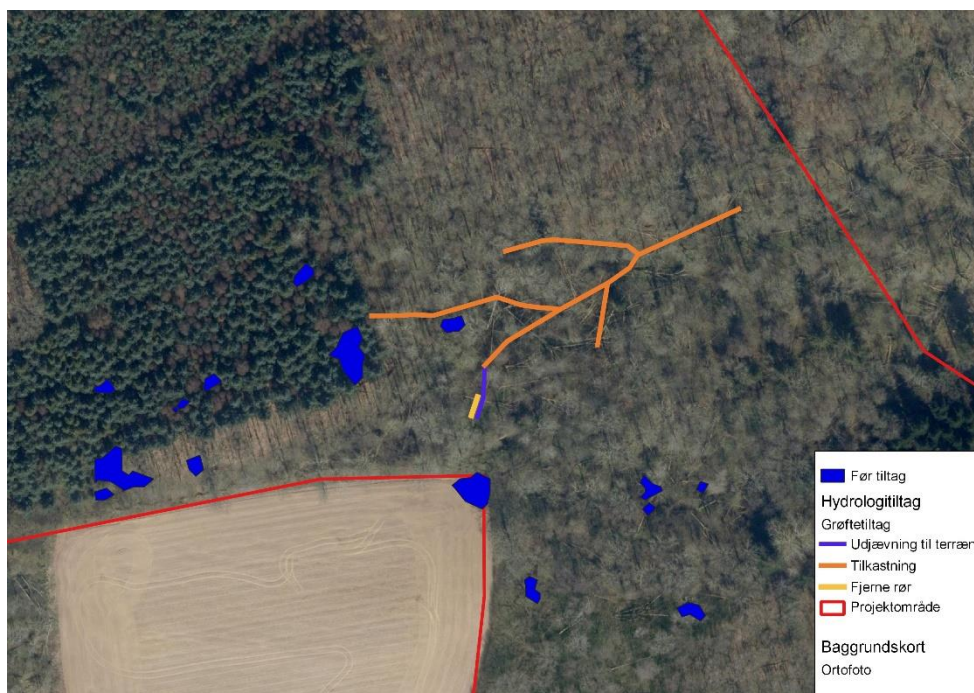
12.2 Beskyttede sten- og jorddiger

Der er flere beskyttede diger i umiddelbar nærhed af og i projektområdet. Disse bliver ikke berørt i anlægsfasen, da der ikke er aktiviteter forbundet med projektet, som krydser diger i eller nær projektområdet. Efterfølgende vil der ikke være driftsaktiviteter i området, og den eneste påvirkning vil være en øget tilbageholdelse af vand i landskabet.

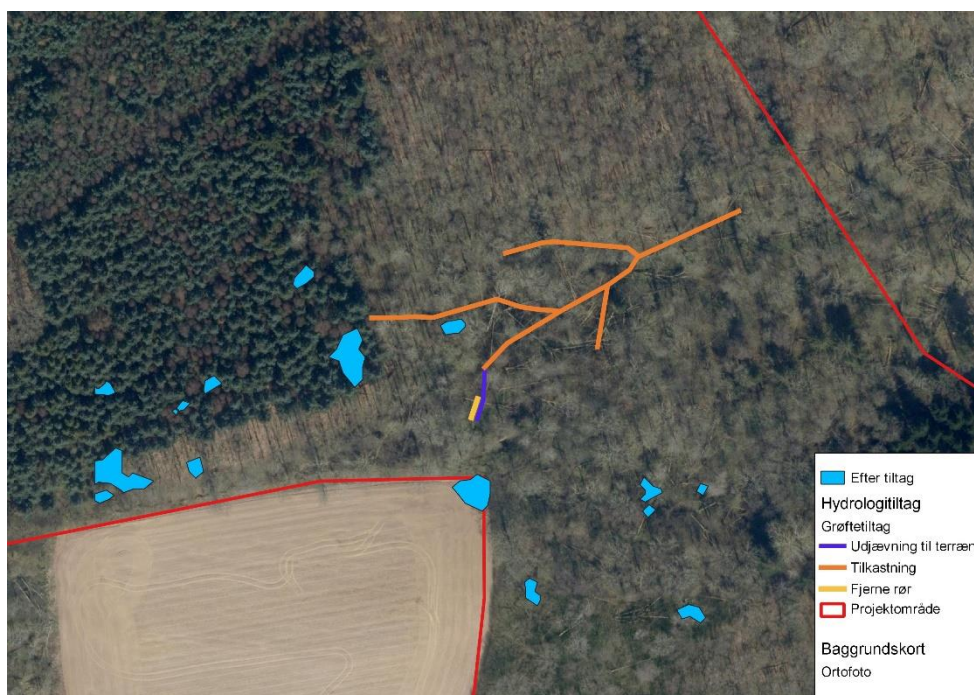

Figur 11. Oversigt over beskyttede sten- og jorddiger i og nær projektområdet.

Bygherre har undersøgt den potentielle påvirkning på digerne, som kan opstå på baggrund af nye fugtige lavninger i terrænet. Bygherres analyse i Scalgo viser, at der i det konkrete projekt ikke er forskel på udbredelsen af våde lavninger før og efter projektets gennemførelse (Figur 12 og 13).

Figur 12 - Udbredelsen af fugtige lavninger før projektet. Kilde Naturstyrelsen.

Figur 13 - Udbredelsen af fugtige lavninger efter projektet. Kilde Naturstyrelsen.

Hvor stendiget støder op til marken sydvest for projektområdet, er der i dag et fungerende rør, som leder vandet fra marken, under diget og ind i projektområdet. Afledningen fortsættes uændret, og der opstaves derfor ikke vand bag diget på marken. Da der ikke ændres på afledningen af vand bag diget, og der ikke opstår ny fugtige lavninger i området, vurderer SGAV, at projektet ikke vil påvirke digets kulturhistoriske, landskabelige og biologiske værdi.

13 Fredede områder, fortidsminder, natur- og vildtreservater

Projektet berører ikke eksisterende fredninger, fortidsminder eller natur- og vildtreservater.

13.1 Fredninger

Den nærmeste fredning er arealfredning Gl. Skovgård (Reg. Nr. 0603700), som ligger ca. 300 syd for projektområdet. Fredningen har hverken direkte eller hydrologisk forbindelse til projektområdet og SGAV vurderer på det foreliggende grundlag, at projektet ikke vil være i strid med fredningens formål eller i øvrigt påvirke arealfredningen grundet afstanden mellem fredningen og projektet.

13.2 Fortidsminder

Der er ikke kortlagt fortidsminder inden for projektområdet. Ca. 100 meter øst for projekt området findes to rundhøje fra oldtiden og et antal hulveje fra nyere tid, alle uden beskyttelseslinjer. Da fortidsminderne ligger uden for projektområdet, og ikke berøres i forbindelse med anlægsarbejdet eller på anden måde berøres af projektets tiltag, vurderer SGAV ikke, at der er risiko for, at projektet påvirke fortidsminder i området, eller er til hinder for en forsæt bevarelse af disse.

13.3 Natur- og vildtreservater

Projektet berører ikke eksisterende reservater eller naturparker. Efter projektets realisering vil der ikke være ændringer i forhold til arealet anvendelse. Projektet vil derfor ikke være til hinder for etablering af eventuelle fremtidige natur- eller vildtreservater.

14. Jordforurening

Bygherre oplyser, at der ikke er kortlagte jordforureninger inden for projektområdet, som heller ikke er omfattet af kommunens områdeklassificering. De nærmeste registrerede forurenede områder er et V1- område ca. 2 km sydøst for projektområdet. Der er ikke registreret V2-områder på Bornholm. Projektet medfører derfor ikke risiko for mobilisering af forurennet jord, hverken i anlægs- eller driftsfasen. Projektet medfører heller ikke ny jordforurening i anlægs- eller driftsfasen.

SGAV vurderer med baggrund i ovenstående, at der ikke er risiko for, at projektet vil medføre mobilisering af jordforurening, der kan påvirke vandforekomster negativt i anlægsfasen eller i driftsfasen.

15. Arealanvendelse og landskabspåvirkning

Projektet lægger efter realisering ikke beslag på arealer, ligesom den visuelle landskabspåvirkning er af yderst lokal karakter.

15.1 Lokalplan og kommuneplan

Projektet ligger i landzone og ligger ikke i et område med gældende lokalplan. I Kommuneplanen 2020 for Bornholms Regionskommune er området udpeget som:

- Bevaringsværdigt landskab, på baggrund af den markante sprækkedal Ravnedalen med åbne partier af hedevegetation, hvor terrænformerne opleves ekstra tydeligt, og de sammenhængende skovbevoksede områder, hvor projektområdet er beliggende

- Større sammenhængende landskab, da projektområdet indgår i et større sammenhængende landskab med en del af klippekysten og Hammerknuden, som er karakteriseret ved klippeknoldene og de åbne klippehedelandskaber med vidt udsyn samt markante sprækkedale og lav vegetation, der giver mulighed for at opleve klippeknoldenes former.
- Særligt værdifuldt landskab, på baggrund af de markante stejle spækkedale der gennemskærer området i flere retninger, samt skovområderne og de markante skovbryn skaber tydelige og karakteristiske landskabsrum på de højtliggende arealer.
- Nærområde for vandindvinding, den sydlige del af projektområdet er beliggende inden for nærområde for vandindvinding.
- Økologisk forbindelse.
- Område med særlige naturbeskyttelsesinteresser.

Projektet er i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinje for bevaringsværdigt landskab, større sammenhængende landskab og særligt værdifuldt landskab, samt særlige naturbeskyttelsesinteresser og økologiske forbindelser som indgår i Grønt Danmarkskort, samt nærområder for drikkevandsindvinding.

Bygherre vurderer, at indsatsen til forbedring af hydrologi i projektområdet ikke forringer kvaliteten af landskabet, idet grøfterne er et kunstigt element i landskabet, og lukning af disse netop bevirker, at landskabet helt lokalt i projektområdet får en mere naturlig fremtoning.

SGAV vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet ikke vil have væsentlig påvirkninger for de landskabelige eller kulturhistoriske interesser i området. Bygherre har ikke oplyst, og SGAV har ikke kendskab til øvrige historiske, kulturelle, arkæologiske eller geologiske landskabstræk inden for projektområdet, som kan blive væsentligt påvirket af projektet.

Bornholms Regionskommune har i høringssvar af 9. december 2024 tilkendegivet, at regionskommunen vurderer, at det projektet ikke påvirker de landskabelige værdier som udpegningerne skal sikre.

16. Oversvømmelsesrisici og lavbundsområder

Projektområdet ligger ikke inden for Bornholm Regionskommunes udpegning af lavbundslande eller i et område, hvor der er oversvømmelsesrisici. Bygherre oplyser, at projektet ikke påvirker lavbundsområder i nærheden af projektområdet, da projektområdet ikke afvander til lavbundsområderne.

Projektet har til formål, at skabe en mere naturlig hydrologi i projektområdet, hvor vandet får en længere opholdstid i jorden ved nedsivning og jorden dermed bliver mere vandholdig. Der er ikke i driftsfasen anlæg som vil blive påvirket af en mere vandmættet jord. Bygherre har som nævnt i afsnit 12.2 lavet en kortlægning af

udbredelsen af fugtige lavninger før og efter projektets realisering. Analysen viser, at der ikke vil være ændringer i udbredelsen af fugtige lavninger efter projektet er gennemført (Figur 12 og 13).

Bygherre oplyser, at det er sikret, at projektet ikke ændre på aftagningen af vand fra naboarealet mod syd. Der er et fald på 1,25 m fra naboarealerne imod grøfterne. Afstanden fra marken, til punktet for grøfteændringerne forekommer, er omtrent 20 m. Det giver et fald på 6,25 %. Fra grøftelukningen til Kampeløkke Å er der tiltagende fald på ca. 35 m, hvilket giver et fald på 10 %, hvorfor der ikke er risiko for at vandet opstuvet på de private arealer.

SGAV vurderer på baggrund i ovenstående, samt, at der, som det fremgår af figur 12 og 13, ikke vil være ændringer i udbredelsen af fugtige lavninger efter projektet er gennemført, at projektet ikke vil have væsentlig indflydelse på oversvømmelsesrisici.

16. Kumulative påvirkninger

Bygherre oplyser, at projektområdet er omfattet af forvaltningsplan for urørt skov Nordbornholm, som var i høring i perioden fra den 15. december 2023 til den 1. marts 2024. Den hydrologiske indsats sker som led i opfyldelse af ovennævnte plan. Naturstyrelsen har ikke gennemført og vil ikke gennemføre andre hydrologiprojekter eller andre projekter inden for den del af det planområde som ligger øst for Nordre Borreløgsvej og som afvander til vandoplandet til Kampeløkke Å, andet end udtynding i ikke hjemhørende træer. Jf. vandområdeplanen er der ikke angivet andre indsatser i det pågældende vandopland.

Som led i omlægningen til urørt skov skal oversøiske nåletræer fjernes. Det er endnu ikke planlagt, hvornår fældningerne starter eller i hvilken rækkefølge, de gennemføres. Jf. urørt skov-planen skal det ske inden for en seksårig periode. Der kan i forbindelse med de sidstnævnte rydninger frigives mindre mængder nitrat. Da grøftelukningerne foretages før rydningerne vurderes det, at grøftelukningerne fører til at mængden af nitrat, som vil nå det målsatte vandløb, er mindre, end hvis der ikke blev foretaget grøftelukninger. Dvs. at mere nitrat kan opsuges af vegetationen, da vandet får en længere opholdstid i landskabet end før grøftelukningerne.

SGAV vurderer, at de gennemførte projekter samt realisering af evt. kommende og planlagte planer og projekter ikke vil medføre væsentlige kumulative miljøpåvirkninger.

17. Miljøpåvirkning på tværs af landegrænser (Espoo)

Projektet vurderes ikke at have grænseoverskridende miljøpåvirkninger, idet det ikke forårsager emissioner til miljøet og den visuelle påvirkning er af stærk lokal karakter, samt at afstanden til Sverige er mere ca. 39 km, ca. 100 km til Tyskland og ca. 125 km til Polen i fugleflugtslinje over Østersøen.

18. Samlet vurdering

Projektet vurderes ikke at påvirke Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag eller bilag IV arter. Projektet vil heller ikke påvirke rødlistede eller andre fredede arter negativt.

Der vurderes ikke at ske tilstandsændringer i omkringliggende naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som følge af realisering af projektet. Der forventes ikke væsentlige gener for befolkningen i området i hverken anlægs- eller driftsfasen, ligesom projektet ikke generer emission eller udledning af stoffer til luften eller våde recipienter.

Det er derfor SGAVs vurdering, at det anmeldte projekt ikke er omfattet af krav om miljøvurdering, da det ud fra det oplyste ikke vil kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet.

19. Høring

SGAV har foretaget en høring af Bornholms Regionskommune og Bornholms Museum, samt af mulige berørte parter fra d. 22. november til 9. december 2024. SGAV har modtaget bemærkninger fra Bornholms Regionskommune d. 9. december 2024. Regionskommunes kommentarer er indarbejdet i afgørelsen.

Bornholms Regionskommunes bemærkninger:

Bornholms Regionskommune vurderer ikke, at projektet vil påvirke de landskabelige værdier i og omkring projektområdet. Ligeledes vurderer regionskommunen, at projektet ikke vil påvirke beskyttet natur og arter i området, ligesom regionskommunen ikke har yderligere oplysninger om arter andet end dem, der allerede fremgår af afgørelse. Yderligere vurderer Regionskommunen, at i det omfang projektet potentielt kan påvirke Kampeløkke Å, herunder vandføring og vandlevende organismer, vil påvirkningen være kortvarig og ikke væsentlig, og at projektet samlet set, ikke er til hinder for opfyldelse af vandområdeplanernes målsætning.

Bornholms Regionskommune bemærkninger er indarbejdet i afgørelsen.

Offentliggørelse

SGAVs afgørelse offentliggøres udelukkende digitalt. Materialet kan tilgås på SGAVs hjemmeside www.SGAV.dk. Offentliggørelsen finder sted den 12. december 2024

Offentligheden har adgang til sagens øvrige oplysninger med de begrænsninger, der følger af lovgivningen.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål af enhver med retlig interesse i sagens udfald samt af landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer, jf. miljøvurderingslovens § 50.

Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk/. Klageportalen ligger også på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr, på 900 kr. for private og 1800 kr. for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Du kan læse mere om gebyrordningen og klage på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/vejledning/>).

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der ikke modtages gennem Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til SGAV, som videresender anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, der træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest fire uger efter offentliggørelsen af afgørelsen dvs. den 9. januar 2025.

Betingelser mens en klage behandles

Klage over afgørelsen har ikke opsættende virkning, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer noget andet. Det betyder, at du kan handle efter SGAVs afgørelse. Udnytter du afgørelsen, indebærer dette ingen begrænsning i klagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve afgørelsen. Hvis nævnet tillægger en klage opsættende virkning, skal du afvente nævnets afgørelse før det anmeldte projekt kan gennemføres, og nævnet kan i den forbindelse påbyde påbegyndte bygge- og anlægsarbejder standset.”

SGAVs afgørelse kan indbringes for domstolene inden 6 måneder fra afgørelsens offentliggørelse, jf. Miljøvurderingslovens § 54. På www.domstol.dk findes vejledning om at anlægge en retssag ved domstolene.

Med venlig hilsen

Nicolaj Golles Rasmussen
Miljøvurdering og Plan
+45 23 11 97 43
nicgr@mst.dk

Kopi til:

Bornholms Regionskommune

Bornholms Museum

Berørte parter

Bilag:

Bilag 1: Ansøgning

Bilag 2: Screeningsnotat

Bilag 3: Kortbilag

Bilag 4: Kortbilag

Bilag 5: Bygherrers supplerende oplysninger